СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 44. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 24. лютого, 1925. VOL. XXXIII. No. 44. Jersey City, N. J., Tuesday, February 24, 1925. THREE CENTS

Вибух у копальні захопив десятки робітників.

ТЕРІ ГОВТ, Индіяна, 20. лютого. — В копальні вугля, належачій до Сіти Ковл Компані в Саливан, в Индіяні, наступив нині коло пів до 11-ої години рано страшний підземний вибух, який затопив від 38 до 40 майнерів, з котрих ледво чи хто вийде живий.

На ратунок захопленим вибухом вислано зараз ратункові відділи, але вони працюють серед небувалих трудностий, бо копальняні переходи завалені від вибуху. Досі добули вони 16 тіл. Ратункові відділи кажуть, що всі робітники, які були в тій частині копальні, де був вибух, певно погибли, бо вони не мали при собі ніяких охоронних средств проти утрійних газів, що витворилися при вибуху.

В хвилі вибуху в копальні було 120 робітників. Робітники сейчас по вибуху кинулися до виходу, але тут лишень одна підойма працювала, бо друга зіпсулася через обвал.

Інжинери догадуються, що вибух спричинила електрична іскра, котра запалює газ у моторі. Вона видно впала на вугольний порох.

ПАЛАТА ПОСЛІВ УХВАЛИЛА ПРОЄКТ ПРО ПІДВИСШЕННЄ СВОЄЇ ПЕНСІЇ.

ВАШИНГТОН, 20. лютого. — Палата послів ухвалила нині проект закона про підвишку пенсій членам конгресу, кабінету президента та віцепрезидента.

При голосованню над сим законом вже не було тут тільки присутних, що в сенаті.

Ся ухвала, якби станула законом, підвисшилаби річну пенсію членів конгресу о півтретя тисячі долярів та збільшилаби річні видатки уряду о 1 міліон 376 тисяч долярів. З тої причини, вона противиться президентовій програмі ощадностий в урядованню та ставить його в клоповливе становище.

БОРОТЬБА ЗА ЛІТАКИ ЗАОСТРЮЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 20. лютого. — Американський генерал Мичел, котрий стоїть на становищи, що американська военна фльота без відповідно розвинутої летничої служби, виступив нині ще раз перед авіяційним (летничим) слідчим комітетом палати послів та з кпинами говорив про своїх противників, які кажуть, що головною основою фльоти все ще остають великі панцирні кораблі та що воздушна сила Америки як слід розвинена.

Щоби дати остаточну відповідь своїм противникам, Мичел визвав команду фльоти дати йому один великий панцирний корабель, щоби він міг спробувати на ньому, на стільки він зможе встоятися проти літаків. Декотрі сенатори й конгресмени взяли сей визов на серіо та радять урядови справді зробити коштовну, але рішуючу спробу.

СЕНАТ УЖЕ ВМІШУЄТЬСЯ В СПРАВУ КАРОЛІ.

ВАШИНГТОН, 20. лютого. — Сенатовий комітет для зовнішних справ уже зачепив справу заборони говорення, видану проти бувшого мадярського президента Каролі, та зажадав від секретаря стейту Гюза предложити собі факти, які руководили департаментом, коли він домагався від Каролі обіцянки не говорити нічого про політичні справи підчас свого побути в Злучених Державах.

РЕПУБЛИКАНСЬКІ ПРОВІДНИКИ ВИСТУПАЮТЬ ОСТРО ПРОТИ ПОСТУПОВЦІВ.

ВАШИНГТОН, 20. лютого.— Провідники републиканської більшости рішили не допустити в слідуючім конгресі ні одного поступовця до обняття якогонебудь поважнійшого місця в комітетах або комісіях конгресу. Передовсім рішили вони викинути сенатора Ла Фолета, котрий, хоча був членом републиканської партії, виступав кандидатом проти кандидата републиканської партії.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

ГВАЙМАС, Сонора, 20. лютого. — До місцевого шпиталя доставлено нині 26-літного Ескрадо Вале, бувшого члена мексиканської военної фльоти. В хвилі, як його привезено до шпиталю, він був зачаджений куренням утрійної ростини мараґвани, якої куренне або заживанне має викликати божевілле. Вале, діставшися до шпиталю, справді збожеволів. Він убіг до шпитальної кухні, схопив кухонний ніж і ним забив шестеро хорих, лежачих у шпитали. Поліція остаточно його перемогла й відвезла на поліційну стацію. Коли Вале протверезився з обмороку, заявив поліції, що не тямить, що він робив.

ДО ЧОГО НЕ ПРОБУЮТЬ ВЖИВАТИ ЗАКОНІВ.

РОЛІ, Норт Каролайна, 20. лютого. — В стейтовім сенаті внесено проект закона, який малобся заборонити залицяння до дівчат або вчительок в школах.

ВСТУПНІ ЗАХОДИ КОЛО ОРГАНІЗАЦІЇ ТРЕТОЇ ВЕЛИКОЇ ПАРТІЇ.

Шикаго, Илинойс 20. лютого. — Завтра збирається тут конференція ріжних політичних і не політичних груп, заінтересованих в органiзованю третої партії, яка малаби виступити при виборах так проти републиканської, як і проти демократичної партії.

В конференції бере також участь ряд представників робітничих юній, з котрих однак богато не хоче партійної політичної організації.

КУЛИДЖ ЗАДЕРЖУЄ СКЛИКАННЄ МЕЖИДЕРЖАВНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Вашингон, 20. лютого. — Президент Кулидж не спішиться зі скликаннем нової межидержавної конференції для обмеження зоружень. Він рішився пождати, бо може Ліга Народів скличе ще свою розоружну конференцію для обмеження зоружень і в воді і на суші, а тоді нова конференція в Вашингтоні буде зайва.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ДУМАЄ РОЗГЛЯНУТИ ФРАНЦУСЬКІ ПОЗИЧКИ.

Вашингтон, 20. лютого. — Хоча нову позичку Франції в сумі 100 міліонів долярів, про котру вже говорив у французькім парляменті міністер фінансів Клементель, не буде давати американський уряд, але американські банкирі, мимо свого уряд збирається розглянути докладно умови сеї позички та видати про неї свою опінію.

Від послідної війни американські банкирі перед удiленнєм кождої позички заграницею допитувалися американського уряду, що він про неї думає. Вони певно зроблять таке саме й тепер.

БОГАТО ЖЕРТВ ВІД ВИПАДКУ НА СТРІТКАРІ.

Маніля, Филипини, 20. лютого, — Число жертв випадку на міській вуличній зелізниці в столиці филипинських островів, від якого погибло на місци 2 людий. Досі вже померло 6 жертв, і хто знає, чи число їх ще далі не буде рости.

СЛІДСТВО В СПРАВІ УТРОЄННЯ ДВОХ СТУДЕНТІВ

Коломбас, Огайо, 20 лютого. — Стейтова прокураторія рішила розвести слідство проти стейтового Огайського університету в справі смерти двох студентів від затроєння стрихніною. Прокураторія каже, що університет видно не стереже як слід своєї аптеки та своїх лябораторій.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В РУМУНІЇ.

Біля концитату в Румунії вискочив зі шин поїзд при чому 10 осіб віднесло тяжкі рани.

НОВО ЛІЧНЕ ДЖЕРЕЛО В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Чеський професор Шпачек відкрив поблизу Просніца в Чехії мінеральне джерело зі сильно радіоактивностю, пригожою до лічення жолудкових недуг.

ПОСУХА У ВІДНІ.

В наслідок недостачі атмосферичних опадів стверджено у віденських водопроводах зростаючу недостачу води, що навело на мешканців паніку.

ПОДОРОЖ НА МІСЯЦЬ

То не є книжка якогось нового Верного, або Уелса, але арівночасно в головах двах учевтентичний проект зроджений них: американського астронома і фізика Годарда і Німця Оберта. Оба приготовилися вже до експерименту. Оба проекти наче живцем узяті з повісти Верного. Для подорожі мають збудувати стрільню, при помочи котрого вчені хочуть навязати взаємини з місяцем. Герман Оберт запевняє, що його плян старший від Гедардового. А він уже таки хоче особисто подорожувати на місяць. Збудував уже навіть по 17 літах праці апарат для подорожі. є то також стрільна в формі цигара, вагою 400 тон. містить у собі 30 тон опалу в виді алькоголю й водану. Щоби випустити таке стрільно треба йому надати скорости 11 км. на секунду. До здійснення пляну не має Оберт лише гроший, 400,000 ф. стерлінгів. Сподіється зібрати їх зі складок.

27.000 ЖИДІВ З БРАЗИЛІЇ.

З Ріо де Джанейро звідомляють:

Згідно з урядовою статистикою жие в Бразилії трохи більше, як 27.000 Жидів. Жидівська еміграция до Бразилії ще не значна. Більше Жидів еміґрує до Аргентини.

РУМУНІЯ НЕ ДІСТАНЕ ПОЗИЧКИ.

Румунський уряд звернувся до Ліги народів із прозьбою, щоби виєднала для Румунії позичку два міліярди лірів на румунські університети. Секретаріят Ліги Народів відповів румунському урядови, що Ліга не може попирати прозьби Румунії доки на румунських університетах обовязує „нумерус клявзус" (обмеженнє вступу для Жидів).

ВІДЗНАЧЕННЄ ЖЕРОМСЬКОГО.

На усмиренне болю після неудачі за надгороду Нобля Признано Жеромському надгороду польського міністерства освіти в сумі 5.000 злотих за повість „Вітер від моря".

ОСТРОВИ ФІДЖІ.

„Англійська кольонія лежить на всхід від австралії. Є то понад 250 більших і менших островів. Усі вульканічного походження. Клімат Тропічний, розтинність вельми буйна (головно богато кокосових дерев, бананів, ванілії, солодкового винограду), богато гарних мотилів і папуг.. Тубольці мелянезійського походження, споріднені з папуасами. Місіонарі кажуть, що вони дуже дикі й неприступні, без найменшого співчуття. Старців і новонароджені слабосильні діти вбивають. Тому їх небогато (нині є там Тубольців, яких 90,000). Спійманих неприятелів нсамперед мучать потім печуть і їдять. Господарі островів живуть лише по берегах островів.

УНІВЕРЗАЛЬНИЙ ФРИЗІЄРСЬКИЙ САЛЬОН.

Такий сальон придумали в лондоні. При кожному фотелі є телефон, гостям чистять рівночасно черевики, одіж і перуть білля. Можуть теж диктувати листи і відбирати пошту.

СМЕРТЬ ОСТРОВА.

Еспанські часописи повідомляють, що островна місцовість Порт Александер затонула в морю. Разом з островом найшло смерть у морських филях кількасот Португальців, що замешкували остров.

РЕКОРД ПАРИСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ

Парижський ювілер Леві заявив поліції, що він передав якомусь Карантові переховати дорогоцінности на суму 250.000 франків. Карант втік і вГаврі сів на параплав „Париж", що готовився відплиети до Америки. Поліційний комісар зателеграфував до Гавру, в наслідок чого Каранта з його спільником заарештовано. Від моменту зголошення Левія крадежі до моменту арештування злодія проминуло всього 15. хвилин, чим парижська поліція осягнула рекорд в скорости.

10,000 робітників виступило до бою проти большевицької влади.

РИГА, столиця Латвії, 20. лютого. — З Москви повідомляють, що у східній Московщині під Уралом вибухли великі робітничі бунти, в яких бере участь 10,000 робітників.

Робітники в Екатерінбургу і в других промислових осередках підуральського округа виступили до страйку наслідком лихої заробітної платні і поганого поведення большевицьких комісарів з робітниками. Страйк обняв 10,000 робітників.

Тоді Чека вислала проти страйкарів війско. Але вони не залякались. На се Чека відповіла терором. Увязнила провідників робітників, не комуністів, і сімох з них розстріляла без суду.

Та се лиш долило оливи до огню. Страйкарі миттю виступили до оружної боротьби з Чекою. На стріли вони відповіли стрілами. Боротьба триває і досі і вже по обох боках лягло трупом понад 40 осіб, а богато одержало рани.

Страйк триває далі і має характер не тільки економічний, але й політичниу, бо робітництво бореться проти комуністичної влади над ним і над промислом, вважаючи її найбільшим шкідником і виною всього лиха.

КУДИ ІДУТЬ ГРОШІ ГОЛОДНИХ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН?

СОФІЯ, столиця Болгарії, 20. лютого. — В Болгарії викликала велике занепокоєнне вістка московської большевицької ґазети ИЗВЕСТИЯ, яка подає, що большевики призначили 4,000,000 золотих рублів на большевицьку революційну пропаганду на Балкані, а зокрема в Болгарії.

Вони хотять викликати заворушення на Балкані сеї весни.

РАТУЮТЬ ПЕРЕД НЕВРОЖАЄМ.

МОСКВА, 20. лютого. — Російське большевицьке правительство призначило 7 і пів міліона рублів на закупно ярої пшениці для засівів на Україні і на північному Кавказі.

АНГЛІЙСЬКА АРМІЯ.

ЛОНДОН, 20. лютого.— Британська армія обіймає 215,343 людий, а з резервою 662,432.

ПРОТИ РІВНОПРАВНОСТИ ЖЕНЩИН.

ЛОНДОН, 20. лютого. — Англійська палата громад відкинула проект закона про признанне женщинам право голосувати, починаючи від 21-ого року життя, таксамо як мущинам.

З уваги на те в Англії женщини і далі зможуть голосувати починаючи аж від 30 року життя.

НАДІЇ НА ЙОСИФА КАЙО.

ПАРИЖ, 20. лютого. — По грімкому принаттю бувшого премієра Йосифа Кайо його приятелі видвигають тепер його кандидатуру на міністра скарбу.

Вони заповідають, що він яко найліпший фінансіста Франції виратує її з теперішньої фінансової скрути.

НЕСПРАВЕДЛИВІ ПОДАТКИ.

БЕРЛІН, 20. лютого. — Федерація німецьких юній заявляє, що нові німецькі податки звертаються проти бідних, а натомісць признають полекші богатим.

РЕВІЗІЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У ЛЬВОВІ.

Дня 28. січня перевела польська поліція ревізії у студентів Українського Університету у Львові Стахурського, Шевчика, Косія і Гнатишака. Ревізії почалися о 6 год. рано і тривали більше як дві години.

ЗА НАФТУ АЛЬБАНІЇ.

РИМ, 19. лютого. — Італія побивається за нафтовими полями в Альбанії. Вона хоче вихіснувати їх на спілку з Англією, а натомісць готова Англії дати нафтові поля в Італії.

ЗАГАДОЧНІ АРЕШТОВАННЯ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ, 10. лютого.— На припорученя слідчого судді Руткн, який провадить слідство в справі атентату на през. Войцеховського у Львові, арештовано визначних львівських Жидів: архитекта Корнгабера, голову жидівського кагалу Єґера, рытівника Глязермана і фотографа Міндера. Всі арештя остають у звязку з арештованнем Микитина, який нібито під впливом названих арештованих мав зложити неправдиві зізнання в справі атентату.

Всі міркування про сю справу і докладніші відомости, які подали львівські жидівські і польскі часописі прокураторія поконфіскувала.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВАШИНГТОН.

В місяцю лютім святкують Американці память уродин двох найбільших Американців: Джорджа Вашингтона та Абрагама Линкольна.

Кождий з них доконав величезного діла.

Джордж Вашингтон станув на чолі революції американських кольоністів проти англійського короля. В сей спосіб Вашингтон взявся за небувале на ті часи діло: за поставлення держави без короля, републики, в ті часи, коли кромі Швайцарії та кількох републиканських міст, републик не було. Через сім літ ішла завзята боротьба, котра часто хилилася на сторону англійського короля та на сторону його військ, які король наняв для боротьби проти своїх підданих за морем, що збунтувалися через королівську нахабність та нетакт. Зелізній волі вожда американських революціонерів передусім треба завдячити, що завзяття проти королівського деспотизму не спалилося соломяним огнем, але виперло королівські війська з 13 американських кольоній. Американці розуміють вагу характеру Вашингтона й тому поки американська република буде існувати, так довго вони будуть шанувати память Вашингтона як батька свого рідного краю.

Коли Америка стала самостійним краєм, основаним на републиканській формі правління, тоді мало хто вірував у те, що вона потрафить удержати свою самостійність. Люди навіть подумати собі не могли самостійности держави без монарха. Перша несподіванка ждала сих людей в яких двайцять літ по проголошенню американської самостійности, коли Америка счепилася в новій війні з Англією та вийшла з війни побідно. Та справдішна спроба американської сили прийшла аж в сімдесять літ по проголошенню американської републики. Америка була тоді вже розрослася й захопила велику частину північно-американського континенту, але молода република була ще розділена громадянськими поняттями, ідеалами, життєм-буттєм на північ і полудне. Коли половини девятнайцятого віку сі суперечности наспіли до того, що американській републиці грозило розбиття на дві части: на північну й полудневу републику. Справу поставлено на вістрю меча, і війна мала вирішити питанне, чи Злучені Держави мають проіснувати далі як одна република, чи як дві. Вийшла так звана горожанська війна, в якій на верха йшла боротьба за рабство, право сецесії стейту від униї, а котра в суті була боротьбою за питанне, чи може існувати велика републиканська держава. Війна ствердила відпорну силу републики проти внутрішніх розривних сил. Вона затвердила на віки єдність Злучених Держав, а провідник сеї боротьби за єдність остав на віки символом оборони американської єдности. В той спосіб став Линкольн побіч Вашингтона найбільшим чоловіком Америки.

НАША ШКОЛА В ЯРМІ.

До львівського Діла пишуть з Бережан:

Пишуть нам з Бережан: Народня школа з українською викладовою мовою в Нараеві селі діждалася вкінці отворення. Та в хвилині, коли сотки українських кваліфікованих учителів не можуть діждатись посади, до української школи призначується мазурку Беліховську, жінку збанкрутованого кольоніста з Нараєва міста. Інспектор Позьняк пійшов таки на руку вшехпольским пугачам Нартовського і Babри і до української школи надав мазурку. На протест громади обіцяв до трох тижнів переіспитувати її з української мови і забрати. Громада рішила бойкутувати школу і завести приватну українську.

Не красше в Нараєві місті, де 400 українських дітий при 70 польських не може діждатись навчання в рідній мові. Ся школа при допомозі таких педагогів-ренегатів як Бойко стала зразковою школою неграмотности в повіті. Мовчить вперто кураторія у Львові, а практика виказує, що сильнійші в Нараєві лісничий Вавра і здитинілий бурмістр Нартовський ніж „кресові закони" Польщі.

Закордонна пропаганда.

Що треба робити а чого ми не робимо.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Перед більш совісними українськими емігрантами повстає питанне: **що має робити український емігрант, щоб найкраще сповнити свій обовязок перед Україною?**

На це можна відповісти дуже коротко й виразно.

Першим і найголовнійшим обовязком українського емігранта є **вчитись і чужого навчатись.** Це для того, щоб він повернувши до рідного краю, приніс туди чужий досвід, чужі культурні придбання аби їх прищепити до рідного ґрунту.

Другим і не менш конечним його обовязком є **знайомити чужинців з українською справою.** Кождий освічений Українець кудиб доля його не закинула, мусить про те дбати, щоб його чужинецьке оточенне довідалось яко-мога більше про дійсні змагання українського народу, про культуру України, про долю і недолю українства.

Є ще третій обовязок, але вже другорядний. Кождий Українець мусить на чужині так поводитись, **щоб своїм особистим прикладом будити в чужинцях симпатію до цілого українського народу.** Він мусить бути зразком чемности, охайности, приязности, акуратности культурности. Це для того, щоб чужинці казали: „Що то за симпатичний нарід, оті Українці! Коли всі вони такі, як мій знайомий (чи моя знайома) то напевне вони створять велику державу й будуть нам добрими сусідами"...

Але цей останній обовязок уважаємо другорядним, бо його сповнення залежить від особистої вдачі кождої одиниці, а та вдача не все надається до такої репрезентаційної ролі. Одному бідність не позваляє бути охайним та акуратним, другому лихий стан здоровля не дає змоги бути приязним і привітним, третому довголітня звичка перешкаджає бути тверезим. Словом, тут не все так може йти, як би хотілось.

Зноваж і наслідки цеї пропаганди особистим прикладом не можуть бути занадто великими. Більшість емігрантів не має зовсім знайомих чужинців, себто таких знайомих, з якими він стояв би в товариських стосунках. А що будуть думати попоєва господина, крамар, кравець, листонош і каварняний слуга — це однóво, Воно, розуміється, було б краще, щоб і ці „низчі сотворіння" мали про Українців добру думку, ніж лиху. Та коли це неможливо, то доводиться на цю точку програми — махнути рукою.

• • •

Зате від перших двох обовязків одступити ніяк не можна й не вільно.

Про обовязок учитись навчитись цим разом не будемо говорити: почасти цей обовязок виконується, а коли й ні то знов маємо тут до діла з особистою вдачею поодиноких людей, якої вже не зміниш.

Другий обовязок і не виконується і нічого спільного з особистою вдачою не має.. Це просто **недбальство.** І про це треба говорити, бо це дається змінити.

Пропаганду особистим прикладом ми вже виключили. Виключимо ще **пропаганду словом,** бо до цього потрібно особливого хисту, та й захоплює устне слово лише невеликий круг слухачів.

Лишається **слово писане, друковане..** Це найкращий і найдоцільнійший спосіб пропаганди, бо ще стародавні люде знали, що „словеса книжния розтікаються рікою і напоюють вселенную". А „словеса" часописні розтікаються по світі ще ширше, ніж „словеса книжния". Як раз на цю ногу ми найбільше й кульгаємо.

Поки в нас були великі громи були великими панами. Ми платили і чужі часописи поміщували все, що нам подобалось. Але ця пропаганда нічого нам не принесла, бо світовий читач не такий вже дурний, щоб не розріжнити, де факт, а де реклама. А відколи в нас не стало грошей, не стало й цеї поганенької пропаганди.

Не звучить наш голос там, де він має **повне право звучати.** Маємо на увазі ті **славянські часописи,** які в останніх роках основано в Лондоні (**„The Slavonic Review"**) та в Парижі (**„Le Monde Slave"**). Обидва ці журнали видаються на славянські — переважно чеські —кошти, мають вони служити ознайомленню неславянського світу з потребами і життям усіх славянських народів.

І вони прекрасно виконують свою ролю. Лише про українську справу вони мовчать. А коли про неї заговорять — то устами Москалів і Поляків. Не трудно собі виявити, як вона тоді виглядає.

Ще в „Slavonic Review" наші земляки щось таки примістили. Були там у минулім році надруковані статті В. Панейка, Р. Смаль-Стоцького і Д. Дорошенка. Не ах як богато того українського матеріялу вийшло коли порівняти його з матеріялом московським, польським чеським, сербським та болгарським. Але все-таки щось тут зроблено.

А в паризькім „Monde Slave" ще не було надруковано ані рядочка українського! Ані одного імени українського там ще не згадано! В останній книжці (січеня 1925) там надруковано аж цілих трих статті наукраїнську **дему:** про східні окраїни Польщі. Але знаєте, хто ті статі написав? Першу — якийсь **Москаль** (Г.М.), другу — **Поляк,** Леон Васілевскі, а третю — **Француз** Жоль Леґра. А де український голос? Про це треба спитати наших емігрантів, що живуть у Парижі.

Радянин.

Петро Карманський.

МОЯ ТИ ЗЕМЛЕ!

Моя ти Земле, що течеш медами
І розсипаєш золото по нивах!
Розмайний гаю, квітчаний садами,
Де співи дзвонять, ллються в переливах!

Царівно з казки, що манищ красою,
І пригортаєщ до грудий сусідів!
Чого-ж я, син твій, блуджу чужиною
І глоджу кост нвід чужих обідів?

Чого пустила ти свою дитину
На горювання під сусідським тином?
Чого недоля гне немов тростину
І коверзує бідним твоїм сином?

Для всіх ти щедра й ласками богата;
Ти всім приблудам місце паломництва.
Лиш я не знаю, що то рідна хата;
Лиш я скиталець, лишений дідицтва.

Моя ти Земле, втрачений мій раю,
Що грабіжницькі кормить каравани!
Чи я ще ниви твої повитаю,
Щоби скитальчі загоїти рани?

А може дармо буду тугу слати
І дармо буду дожидати стрічі?
І доведеться рай твій споминати
Як сон, чи мрію, що не сниться двічі?

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, подає до відома членам, а передовсім тим, котрі не явилися на місячнім мітингу, що в місяцях лютім і марті будеться приймати нових членів як до Братства так і до У. Н. Союза без вступного. Отож члени повинні подбати, щоби як найбільше нових членів вписалося в в тих місяцях, бо се є найліпша нагода для тих, котрі не є ще в жадній організації. Також пригадується членам відділу, щоби вирівнали за себе і за своїх дітий місячні вкладки найдалі до кінця місяця лютого, позаяк з кінцем лютого контрольна комісія буде перераховувати книжки секретаря за перший квартал, то є за грудень, січень і лютий. — Лев Бачинський, предс.; Андрій Бирич, секр., 78 Andrew St.

СВЯТО ЛИТОВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ В ФІЛАДЕЛФІЇ.

(Допись).

Дня 16. с. м. святковано в Філаделфії сему річницю відродженої литовської державности. Торжество відбулося в гарній галі (ріг Спрінґ Гарден і 13 ул.) при участи великого збору народа. Промовляло богато ріжних бесідників, між іншим двох представників від управи міста і секретар литовського посольства Г. Рабінавічюс. Промови торкали всі життєві питання литовського народа та виказували великий хосен для народа з своєї державности. Кожду промову попереджували продукції хору та сольоспіви.

Появу і промову українського бесідника приняли присутні довгими і рясними оплесками, які вказували наглядно на ті щирі симпатії, з якими відносяться до нас Литовці при кождій нагоді.

Від імени Українців промовив др. Лука Мишуга меншбільш в такий спосіб:

„Мені припала велика честь поздоровити Вас Братя Литовці з сегоднішним святом від імене американських Українців. Ми прийшли до Вас, щоби Вам заявити, що так як в давнину, коли ми жили разом одним і тим самим державним життям, так і сегодня український нарід з щирим серцем витає Вашу радість, а з важким болем поділяє Ваш смуток.

Відроджена литовська держава це частинне відродження історичного ідеалу і нашої нації. Ми хочемо бачити Литву сильною і могучою державою, бо ми хочемо з нею та з білоруським народом жити разом в спільній згоді як се бувало в давнину. І нічого ми так не бажаємо як цего, щоби Вільна Україна мала за своїх сусідів і друзів сильну і Вільну Литву і Сильну та Вільну Білорусь. В тісній федерації тих трох народів бачимо трівку запоруку мира на сході Европи та добробит і славу тих трох народів.

Українці, Білорусини і Литовці, це ті три народи, що відділяють Західну Европу від Східної, що відмежовують західну Европу на східно-азійської. Це ті три народи, що своєю кровю охороняли через довгі століття цілу Европу перед дикими азійськими ордами азійськими ордами. Це ті три народи, що мали державу, що сягала до Балтійського моря на півночи, а Чорного на полудни. Це ті три народи, що жили разом в згоді і братерстві, серед яких не було ні національного ні культурного ні релігійного гнету. Це була славна федерація трох вільних народів, шляхотна в засадах і ділах, а не фалшива ягайлонсько-польська унія, що привела ті славні колись народи до цілковитого упадку. Литовсько-білорусько-українська федерація була часом розквіту тих трох народів. Знова ягайлонська ідея видерла з наших національних орґанізмів всю життєнну силу, забрала нам найкращих та найсильнійших людей, знехтувала нашу мову, наші звичаї і обичаї та винищила до краю наш рідний край, оставивши на нім круглою сиротою нашого бідного мужика. Але сталося чудо. Той темний, всіми опущений, збіднілий мужик викресав ще з себе таку силу, що піднісся і ожив тай взявся до відбудови своєї власної хати, своєї держави. Зробив то Ваш і наш чорнороб.

З тих, що були з нами в давнину в тісній дружбі, перша Литва змогла поставити до сего часу вільну і независиму литовську державу. Витаємо Вас отже як нарід державний і поділяємо Вашу сегоднішну радість. Ми радуємося, але і сумуємо разом з Вами. Спитаєте може чому сумуємо? То я Вам скажу.

Богата на великих і славних людей литовська земля видала споміж себе і найбільшого польського поета Міцкевича. І як великий мусить бути чар чудової і розкішної литовської землі, коли той поет зачинає свій найбільший і найкращий твір не інакше як словами: „Літво, ойчизно моя, ти єстесь як здрове, ілє цен тшеба кохаць тен тільки сєн дове, кто цен утраціл".

Всьо, що для людини особисто найдороже — це здоровля і з тим здоровлям, з тим найдорощим скарбом порівнує поет Литву. І ми Українці заявляємо Вам сегодня щиро, що ми рівнож любимо Вас як наше власне здоровля. Але ми як Ваші братя знаємо рівнож і те, чого нашій сестрі Литві до здоровля бракує.

Бо скажіть мені Святочна Громадо, чи видали Ви таке, щоби людина могла жити, коли вервете її з грудий серце. То серце, до котрого впливає і виплаває вся життєнна сила людини. І чи може жити і розвиватися нація коли Ви вирвете живцем з неї її серце. І я питаю Вас, чи може жити, цвисти і розвиватися славний литовський народ, коли Польща фалшом, облудою і насильством вирвала йому Вільно-серце і мозок литовського народа. Ні і щерас ні.

Бо так як нема життя людини без серця, як не можемо собі уявити вільного американського народа без Вашингтону як столиці, як французького народа, без Парижа, як Італії старинного Риму, а України без золотоверхого Києва, так нема живої, сильної та здорової Литви без Вільна.

Томуто складаючи Вам сегодня в день свята Вашої державности наші желання, бажаємо Вам з щирої душі в першій мірі повного здоровля. Хай чимскорше верне до Вас Ваше серце, хай зацвите Славна Литва, хай відродиться наша давна дружба, хай буде **Одна, Велика, Вільна Спілка-Білорусь, Литва і Україна".**

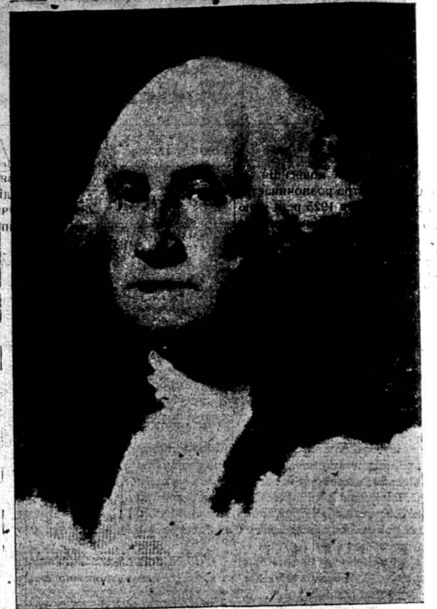

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН.

ПРОЦЕС ЗА ІМЯ.

В Осло (б. Християнії), відбувся сензаційний процес, якого позовником виступав світової слави письменник Кнут Гамсун, а підсудними — його два рідні брати. К. Гамсун вніс судову скаргу проти своїх братів, за незаконне привласнення собі його псевдоніму, який приніс йому славу — і гроші, і який вкінці став йому і його єдиним прізвищем, річ у тім, що „Гамсун" — це не родове прізвище письменника, а літературний псевдонім. Фактично автор „Голоду" і „Вікторії" зветься Петерсон. Він жив за молоду на хуторі Гамсунд і під оцим іменем співробітничав украєвих і закордонних часописях. В одній критичній замітці про нього пропущено останню літеру в „Гамсунд"; Власник сього псевдоніму мовчки приняв цю друкарську поміч і на ділі користувався псевдонімом у випадково зміненому виді. Колиж Кнут Петерсон під фірмою Кнута Гамсуна став голосним на весь світ романописцем і драматургом і коли навіть нагороду Нобля признано йому, як „К. Гамсунові" а про його перше прізвище люди цілком забули, тоді і його рідня, захотіла взяти на себе частину сплендору, який спливав з нового прізвища. Отже два брати Кнута Гамсуна не довго думаючи, перестали звати себе Петерсонами, а почали підписуватися, як Гамсуни. Це тревало вже довгі роки. Кнут Гамсон має нині 65 літ, коло вразнаслідком якихось близше невідомих родинних суперечок письменник позвав до суду своїх братів за крадіж його псевдоніму. Суд звільнив обвинувачених, — теж не знати з яких мотивів. Сензацію викликав оцей процес двома моментами. перш за все люди довідалися, що Гамсун на ділі не є Гамсуном, (так само, як Анатоль Франс, Ґабріель д'Анунціо чи Новаліс відомі виключно з оцих своїх псевдонімів), а дальпро охорону літературного псевдоніму. Цій темі часописи присвячують богато уваги.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

38.

Пасейк, Н. Дж.

Проситься помістити проєкт конвенційний як слідує:

Приходить 16. конвенція. У. Н. Союза, котра розпочинаєть-ся дня 6. цвітня 1925 р., я вірю що ся конвенция принесе велику користь нашій славній Організації У. Н. Союза. Я вірю, що шановні відділи У. Н. С. пішлють що найсвідомійших членів як своїх заступників нашої славної організації, так, що шановні делегати зійдуться якнайщирійші Українці, котрим буде залежати добро і розвій нашої організації і розвій нашого поневоленого народу. Отож я яко старий член згаданої організації желаю якнайлїпшого успіху в нарадах, я вірю, що шановні делегати не змарнують дорогий час, але будуть працювати на ліпшу користь і розвиток організації та ппіпруть зміни які загал членів буде домагатися в своїх проєктах. Мої точки, котрі шановні делегати повинні взяти під розвагу суть слідуючі:

1) Щоб головний уряд У. Н. Союза на будуче не мав більше урядованя поза організацією лиш мав одно урядованя щодо розвитку згаданої організації, аби не було що оден стоїть в Обєднанню а другий їздить по вічах і робить ворожнечу часом і межи членами організації, бо члени У. Н. С. не є одного партійного переконання чи релігійного. Тому на будуче треба бути невтральним.

2) Щоб в кождій місцевости назначити так званих інспекторів, котрі би стерегли і контролювали відділи а головно діловодство відділових урядників а знайшовши що в непорядку мали право осудити згаданого урядника або члена оден може бути на кілька відділів але мусів би бути присяжений в користь організації.

3) Щоби дітям Молодечого Департаменту, дійшовши до старших членів, була звернена їх зложена сума гроший їх родичам, в такім разі як булоби ухвалено се на конвенції то мож сподіватися що сей час приступить много старих членів і дітий, бо декотрі члени стоять в організації а діти в инших асекураціях мотивують се тим, що асекурація зверне їх вкладки, одже якби ся точка увійшла в життя то споре число дітий появиться сейчас у Департаменті.

4) Щоби ліни вже раз скасувати я вірю що ліни будуть скасовані бо членови обривати по его смерти якусь часть дуже сумно а часом людині ще на малу квоту забезпечений то мало щося лишить спадкоємцям, тому ліни такой конечно треба скасувати.

5) Щоби більше жадних податків не накладала головна екзекутива бо вже досить тих здирств, Бог знає нащо все давай і давай а користи ані за макове зерно.

6) Щоби священство до уряду не вибирати, бо загал членів противиться сему, є досить свідомих членів, що возмуть уряди.

7) Щоби не тратити дорогого часу підчас Конвенції в церкві, часом пів дня, молитися будемо по конвенції якся скінчить, хто схоче.

8) Щоби пустити помежи членів Просвіту місячну або квартальну, просвітні книжочки підбадьорювати членів до українського патріотизму.

9) Щоби слів з проєктів невикидати як дається до друку хотяйби і кого разили бо проєктодавець пише проєкт розважно і делікатними словами хотяй з критикою, в такім разі затаюється часом правдиві фактичні діла, ту нема закриття, з усім на світло денне нікого не треба закривати хто які будь ди має; до чесної праці що до організації всі маємо бути спосібні.

10) Точка дуже головна аби ся часом не згубила коло друку, як слідує: Конче треба редакторів Свободи змінити; пустити їх на відпочинок. То такой треба конечно узяти під розвагу шановним делегатам, бо редагованя теперішне не задоволює і огнівало досить свідомих членів, бо пани редактори не трахтують членів всіх однаково. Я мав нагоду післати допись до Свободи минувшого року. Досить доброго змісту, але щось трошка було щодо панів редакторів, то з тої причини затримали редактори цілий місяць. Навіть не дали редакційної відповіди, аж пізнійше на мое домагання 5 разове звернено. Згадана допись і захована у мене забере делегат на конвенцію. Я знаю, що більше членів нарікає на закриття дописий. Тож редакторів треба нових вибрати. Може знайдуться межи загалом на конвенції.

11) Точка, щоби в редакційнім комітеті не були священики. Сего нігде нема в інших народів, лише у нас нещасливих Українців: священики при всяких урядах знаходяться. Тому противиться загал український

12) Точка, щоби діти Молодечого Департаменту діставали місячні просвітні брошурки бо і дітям треба просвіщатися в українськім дусі бо то наша будучність. Просвічуймо своїх дітий у своїй рідній мові, бо кождий гріх народний поповнить той батько котрий своїх дітий не вишколить в українськім дусі історичнім.

13) Точка. Діти, котрі лишаться сиротами по своїх родичах, а їх родичі були членами Укр. Нар. Союза, щоби Союз забрав під свою опіку, аби не змарнувались, і щоби їм допомочи і випровадити на чесних вишколених людий, і щоби ті сироти не забули, що їх родичі були Українці, і щоби і вони позістали ними.

14) Точка. Щоби шановні делегати подбали о Свободу, просвітним дусі, а не так як до сего часу, возьми число Свободи до рук, то на першій стороні дещо троха нового, а загляну до середини, то повно адвертайзмів розмаїтих докторів і шеровців так, що як чоловік до рук возьме, то сейчас шпурне і не дивиться, де полетіла. Або часом є якась довга історія, непоучаюча; якто Турок 7 жінок мав. Свобода най просвічає на будучність.

15) Точка. Щоб 17. конвенція відбулася за 3 роки, а не за 4, як до сего часу. Причина в тім, що часом треба дещо поправити або уряд змінити, а головно редакторів Свободи. Отож мусять члени досить довго вичікувати, от як тепер. Редакторів Свободи треба було змінити, аж тут не мож без конвенції, отож конечно що 3 роки конвенція.

16. Точка. Проситься моїх слів і точок не викидати, а рівнож і всіх проектодавців. Позвольте панове заговорити і порозумітись через орган Свободу хоть вчас проголошення конвенції. Бо викидати слів і точок означає замикання уст і закриття якихось блудів, кимось наподіяних. З усім на світло денне.

Закінчую своїх 16. точок. Притім желаю, щоби наша славна організація зросла на оден міліон членів. Притім желаю шановним делегатам як найліпшого успіху у нарадах конвенційних.

Здорові були українські сини! Боріться за правду! Гаразд!

Михайло Припхан,
предсідатель Бр. Св. Івана Хрестителя, від. 97 У. Н. С.

Пасейк, Н. Дж.
86 Hope Ave., Passaic, N. J.

ДОПИСИ.

ГАРТФОРД, КОНН.

Коляда.

Комітет з Гартфорд відсилає до Обєднання коляду в сумі $95.00 і ділить як слідує: 40 дол. на сироти в Галичині, 40 дол. на школу і 15 дол. на інвалідів.

Тепер Комітет місцевий складає подяку: о. М. Кузіву за пояснення в церкві яка то ціль і яка прислуга рідному краєви. О. М. Кузів сказав: Я вірю в то, що ані один з тих колядників не опустить, бо в кого українська кров, а він почуває в собі матиринське серце, той ніколи не відкажеться дати коляду або народний податок. Складаєм і тим подяку, котрі жертвували свій гріш і розуміють народну ціль; щиро дякуємо від Комітету, що нас не опустили як тих жебраків. Хата від хати ми ходили і просили Гартфордчан як найбільше вписуватися до податку народного.

Коляду зложили:

Ф. Данилів $3.00; о. М. Кузів, М. Курдина, Й. Саган, Я. Мартинюк і Й. Данилів по $2.00; В. Мовчук, П. Драпяк, А. Говорун, Вол. Мовчук, Н. Коринюк, М. Пащак, М. Дерих, П. Медвідь, Й. Ґайда, Н. Ґреґус, В. Лукасевич, В. Чипила, С. Боґуцький, Й. Гринчук, С. Шаркевич, Й. Олендир, Лев Зінчук, Ф. Шаркевич, Т. Єдноровчи, В. Мілевич, П. Півварчук, Гр. Скура, Н. Коваль, О. Білімук, Лев Опанович, К. Коба, П. Приступа, Д. Гринчук, К. Ярусевич, П. Призьмірський, Д. Маґера, Й. Семенюк, Н. Хорцат, Д. Йордан, Й. Гнатюк, С. Кованецький, А. Дубінський, С. Вакалюк, Д. Рудей, Й. Калина, П. Адиковський, М. Пільчак, І. Стрепко, С. Олексів, Гел. Зелінський, Лев Лотоцький, Я. Брен, П. Ґроґоза, Н. Побат, І. Мерих, Й. Ярусевич, Й. Тимків, С. Олексацкер, А. Йордан, М. Максимів, І. Крупа, Д. Каганюк, П. Внук, В. Салецький, А. Салецький і С. Новак по $1.00; Й. Майкут 75 ц.; Є. Крілина 60 ц.; А. Бродрик, І. Жура, М. Гнатюк, Т. Ковальський, Т. Філярчук, М. Сулима, П. Андрусів, Й. Ногас, П. Ногас, К. Муравська, С. Корінкович, М. Нестир, А. Курнило, І. Нестирук, С. Андрушко, Т. Бойко, П. Курко, Я. Ґвіздь, Й. Савицький, І. Шустак, М. Будлин, В. Іванчишин, Д. Палюк, М. Пирикишка, М. Кривак, І. Вояковський А. Данилюк, Ф. Солонюк і С. Ґриґус по 50 ц.; О. Олійник 40 ц.; С. Мотиль 30 ц.; П. Мовчук, Кр. Ґвіздь, О. Олендир, М. Больсун, Р. Стифанів і І. Десинчук по 25 ц.; Анастазія Курдина 65 ц.; Стефан Драпяк, Вол. Мовчук і Й. Данилів по 50 ц.; М. Драпяк 25 центів.

КОМІТЕТ:

Мих. Курдина, предс.; **Вас. Мовчук,** кас.; **Петро Драпяк,** секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

Коляда на старий край.

Дуже тяжко у нас на народну роботу. Є у нас люди, яким народна справа лежить на серцю, але годі якось рушити громаду. Щастя, що хоч знайшлася горстка, яка пійшла з колядою а то пропущеноби і ту нагоду допомоги краєви.

Колядували: Василь Матвіяс, Сергій Вінярський, Гнат Ничка, Михайло Сас, Пилип Телевяк і Петро Криловський та зібрали $52. Розходу було $2, а решту відослано до Обеднання до висилки на Рідну Школу у Львові.

Жертви зложили:

Михайло Юшишин $5.00; Василь Матвіяс $3.25; Гарасим Леуш $3.00; Сергій Вінярський $2.25; по $2.00: Дм. Скакун, Мих. Свідерський, Антін Зілінський, Дм. Ридчук і Мих. Яблонський; Мих. Сас $1.50; Вас. Григорчук і Мих. Куганович по $1.25; по $1.00: Максим Мартинюк, Семен Дварецький, Тимко Струж, Вас. Ґеречка, Франка Фрида, Ів. Копцеляк, Семен Свердан, Евстахій Дроздов, Лука Кідень, О. Владимір Рихлов, Францішек Новацкі, Павло Кучіньскі, Пилип Телевяк, Гнат Ничка, Теодор Ґайда, Іван Ількович, Кіндрат Гаврилюк, Ів. Ґема, Петро Махомета, Ст. Атаманець, Ст. Сасовський і Пилип Пачковський; по 50 ц.: Теодозий Похмурський, Никола Булюк, Петро Григір і Петро Криловський; по 25 ц.: Юрко Копець і Іван Ґвоздецький. — Разом $52.00.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Коляда для рідного краю.

Недавно вислали ми через Обеднанне до краю $60 на боєвий фонд, а тепер з нагоди Різдва пійшли ми з колядою на ту саму ціль і зібрали $50.

Наші Січовики з другої сотні Пятого Округа хлопці горячі і завзяті. Бажали би бачити рідний край вільним кождої години, тому не диво, коли вони кождий призбираний цент висилають на революційну роботу в краю. Вони ті думки, що коли піддержимо в наших масах в краю революційного духа, то тоді найскорше зможемо вигнати ворогів з нашої землі.

Колядували слідуючі Січовики: Й. Крук, С. Карпа, Т. Оренчак, О. Бандас, С. Шіпка і І. Маґдич.

Жертвували по $2.00: А. Дзендзеl і І. Петрик; по $1.00: Й. Урук, А. Іваницький, Т. Оренчак, М. Вишиваний, І. Малецький, І. Сторожук, А. Сурма, А. Дубас, І. Маґдич, І. Ґвязда, І. Романський, С. Пачків, Д. Заричанська, В. Ґурська, І. Коритко, В. Глаткий, П. Пересплюк, А. Ціхович, Й. Бурбела, Г. Павлишин, Г. Ґулька, Р. Каракула, М. Нитка, Й. Демидась, Ю. Ґулька, С. Драґан, А. Кріль, В. Кручинська, П. Мерц, П. Лобур, А. Голишівський, Й. Павлусь, Д. Писаренський, І. Кузьма, Д. Пастух, Й. Іваськів і С. Шіпка; по 50 ц.: І. Маньковський, М. Павлусь, М. Бардаль, М. Дольник, Смик, С. Олиниць, М. Заричанський, М. Козак, Г. Махінка, Ю. Андрусишин, К. Галушка, В. Добущак, І. Постул, М. Гаврилюк, М. Семенюк, К. Канарок, С. Карпа, О. Бандас, і. Турчин і І. Митляк; по 25 ц.: А. Іванський, К. Заричанська, І. Маньковський а Т. Дек 20 ц.

С. Карпа, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

ЗЇЗД ГАЛИЦЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ.

Діло пише:

Перша з партій, яка поспішилася відбути свій щорічний партійний зізд, є радикальна. Скликано зізд до **Станиславова,** де й відбувся він дня 1. лютого с. р. без перепон з боку поліції. В умовинах галицького життя і поліційних переслідувань українського політичного руху цікавим явищем починає бути переношення партійних зїздів з Львова на провінцію, щоби вминути опіки політичної поліції (дефензиви). Довідуємось, що й інші партії плянують відбути свої зїзди в поодиноких осередках.

На зізд радикальної партії прибуло понад 70 делегатів, які репрезентували біля 260 партійних кружків. З прибувших було до 20 інтелігентів (головним чином зі Львова й Тернополя), і понад 50 селянських делегатів. На зїзді явились посли **Козицький і Назарук** (представники „Селянського Союзу"), репрезентанти Волині та два делегати празької радикально - есерівської групи.

Наради зїзду відбувалися під проводом **д-ра Івана Макуха, Шекерика-Доникова і д-ра Олійника** (з Тернополя).

Зїзд приняв резолюції, в яких висловив невідкличність обєднання в одну партію всіх українських народницько-соціялістичних угрупувань в межах Польщі: галицьких радикалів, волинських есерів і холмсько-волинського „Селянського Союзу"; підкреслив соціялістичний характер радикальної партії та проголосив єдинофронтовість з українськими соціялістичними угрупованнями.

В справі земельний проголошено конечність переходу всієї землі в селянські руки без викупу.

Поруч інших резолюцій візвано членів партії до допильновання тав. шкільного „плебісциту" та проголошено безоглядну війну епископатови (як греко-католицькому, так і православному) за їх тенденції і рабську залежність від позанаціональних чинників (від Риму або Варшави).

Взагалі останній радикальний зізд виявив значне полівіння партії в дусі марксиськім. Як се проявиться на практиці, принесе найблизша будучина.

Головою партії знову вибрано дра **Льва Бачинського** зі Станиславова, заст. голови дра **Ів. Макуха** з Товмача, і **М. Вахнюка,** селянина зі Снятинщини, а секретарем **Осипа Навроцького** зі Львова.

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕРМІНУ ДЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ УКРАЇНІЗАЦІЇ.

Київський дневник Більшовик пише:

Рада Народніх Комісарів України ухвалила дня 12. січня проєкт постанови Всеукраїнського Центрального Виконуючого Комітету про заходи до негайного переведення цілковитої українізації радянського апарату. Згідно з цим проєктом постанови діловодство в усіх державних установах, в торговельно-промислових підприємствах і в громадських організаціях повинно перейти на українську мову не пізнійше 1. серпня 1925 р. Почнаючи з моменту, як видається цю постанову, діловодство повинно провадитися переважно українською мовою й постепенно переходити до цілковитої його українізації.

На Народній Комісаріят Освіти покладається обовязок збільшити число, а також наклад підручників української мови й ужити заходів до збільшення та розповсюдження української літератури. Народній Комісаріят Освіти повинен не пізнійше 1. серпня 1925 р. видати загальний академічний словник української мови, а також термінольогічні словники з окремих галузів науки.

Для керовництва українізацією засновується центральна всеукраїнська комісія, під головуванням голови Ради Народніх Комісарів, і губерніяльні та округові комісії, під головуванням голов губ. і округових Виконкомів.

Постанова накладає на Народній Комісаріят Робітничо-Селянської Інспекції та його місцеві органи обовязок систематично переводити перевірку українізації радянського апарату, а особливо перевірку приймання на службу робітників. Крім того органи РСІ. повинні плянномірно переводити обслідування установ і перевіряти кожного співробітника, щодо українізації.

Осіб, що виявили недостаточне знання української мови, треба звільнити й приймати назад до служби на території України тільки тоді, коли викажуться свідоцтвами іспиту з дисципліни українознавства та української мови, в обємі програми семирічної школи.

Залишається в силі постанова про заборону приймати на службу осіб, що не володіють українською мовою.

З УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В АМЕРИЦІ.

II.

Вистава „Запорожця за Дунаєм" в Ню Йорку.

Мала місце дня 1. с. м. в сали „Укр. Нар. Дому", грав театр „Укр. Нар Дому" під орудою п. Вол. Кедровського та дире-ґентурою п. Гайворонського. Треба згори сказати, що була се найкраща українська театральна вистава, яку колинебудь дано в Америці. Хоч ще чимало є до вигладження та до викінчености, але вистава „Запорожця" сягала вже в область мистецтва, хоч ще в значній мірі аматорського. Та не забуваймо, що славні укр. театри на Україні і в Галичині також вийшли з аматорських початків. В сім случаю аматорство переходило — як сказано — в область мистецтва.

Відповідно до сего наша критика не може бути так потураючою, якби се було в разі чисто аматорської продукції. З другого боку годі нам прикладати всі вимоги справдішної сцени до сего театру. Перш за все сама сцена і саля не надаються до того. На сцені, де актор (прим. п. Карлаш) досягає головою мало не самої стелі, та в сали, де з усіх ллється струями піт — сам Карузо, сама Ґаллі-Курчі, сама Єріца не можуть запродукуватись як слід. Не кажучи вже про недостачу куліс, світляних ефектів, орхестри та місця для орхестри і т. д. Виводити артистичні продукції в сім ґаражу се мука для всіх — режисера, артистів і публики — та профанація для штуки. Се значить: псувати штуку. Пора раз, аби наша нюйорська громада зрозуміла се, що укр. мистецтво заслуговує кращої домівки та що годі казати канаркови співати в заялозенім койци для качок. Се гріх вимагати від артистів, аби в тій брудній парни, де воздуху годі захопити давати нам штуку. А одначе мимо те все „Запорожець" вийшов як вдоволяюча, артистична цілість.

Коли брати на увагу гру разом зі співом, то першенство безперечно належиться п-ні Машир (Одарка) та п. Карлашеви (Карась). П. Карлаш був хорий та в антрактах прямо покладався. Тим паче треба піднести його гру і спів. Коли хвилями деякі більш форсовні місця виходили у него з деяким напруженням, то очевидно треба се почислити на рахунок його недуги та невиносимої духоти в салі. Ґра п. Карлаша була видержана, поміркована, хвилями (як у сцені з Турками) перфектна. Одну увагу дозволили-б ми собі: Карась виходив на сцену трохи надто підпитий. Деяке стемперовання його першої появи вийде лиш на користь гарної креації, яку дав нам п. Карлаш. П-ні Машир поривала всіх своїм темпераментом, хоч краще було-би качалку лишити поза сценою. Найбільший успіх осягнула п-ні Машир піснею „Ой, казала мені мати...", яку відспівала з такою фінезією, що її приневолено ще раз повторити сей куплет. Але й в дуеті з Іваном Карлашем п-ні Машир була ввесь час на висоті своєї задачі — чи то ходить о кантанте чи о речітатів, о форте чи о пяно. Поява її дуже сценічна, декламація чиста, гра жива, голос гарний та сильний. Пп. Машир і Карлаш збирали головні оплески.

По них ішов п. Павловський (султан). В него сильний, милий та круглий барітон, яким він дуже вміло орудує. Кантілена, яку він співає, се мабуть найкраща в „Запорожци". І він гарно, ефектовно її заспівав. Костюм і характеризація султана були дуже влучні. Лиш у грі (зразу) почувалось, що се новик-аматор: замало свободи в рухах, за мало султанського жесту. Але се затерлось, коли на сцену явився Карась і сцена ожививлась, а з нею і султан. З п. Павловського буде дуже поважна сила в укр. опереті та опері. Дуже гарний голос — іменно сценічний — є також в п-а Шандрівського (бас), що грав султанського достойника. Вірним евнухом був п. Якубенко, в котрого є комічний талант. Він не пересаджує, не шаржує, але коміка виходить в него помірковано, саме природно.

Пп. Троїцькі (сопран і тенор) грали Оксану та Андрія. Се найтяжші ролі в „Запорожци", бо без ніякого виразу. Через се вся вага сих роль сконцентрована на дует („Ластівко моя"...) в другім акті. Се кульмінаційна точка опери, яка викликує все бурю оплесків. Сим разом дует не осягнув свого ефекту, а то з двох причин: раз через схиблену гру, а друге через темпо. П-о Троїцькі як актори є аматорами і тому треба їм вибачити неодно. Але годі їм вибачити, що серед палкої любовної сцени поводились як пара побравшихся за руки шкільних дітий. Разом з черепашиним темпом се відібрало ввесь вогонь цілій сцені. Кому приписати се темпо — диригентови і орхестрі чи співакам — тяжко розсудити Отсе за повільне темпо, якого комічна опера сего роду не зносить, проявлялось через усю оперу. Малося враження, що орхестра відбула за мало проб зі співаками та що один до других не звикли. Так було і в дуеті пп. Троїцьких. Натомість сольові партії („Ангел ночи" та „Чорною Хмарою") в обох пп. Троїцьких вийшли гарно та з ефектом. В них обох милі, ніжні голоси і ідилічно-тужливі мельодії, де не треба розвинути сили темпераменту чи висоти тонів, виходить в них дуже добре. Не так добре вийшло сольо „Владико неба", де вимагаєсь сильного патосу та високого реджістру.

Дует тенора та барітона (Андрій і Карась) цілком неефектовний і злишний, лиш затемнює фінал опери. Тому з правила його не граєсь. Квінтет (Одарка, Оксана, Карась, Андрій, Везир) чомусь-то замінене на квартет, без Везиря (бас). Се відобрало йому чимало ефектовности. Хори на загал випали добре, хоч жіночі голоси часом були за слабі. Поза тим темпо їх було з правила за повільне. Орхестра (пяно та трех музикантів) є за мала, не дає тему ефектів та не затирає промахів. Сильне пяно заглушує скрипки. Значить і до виведення опери треба найменше 8—12 музикантів. Перший хор не повинен стояти на сцені, коли завіса підноситься, але виходити на сцену в часі приґривки. Кінцевий хор має приходити на сцену зараз за увязненою парою любовників — инакше сцена тратить на трагічности і живости. До сих уваг, які входять вже в сферу режисерії, додали-б ми що актори мусять вивчувати ролі а не чекати на суфлера. Костюми і характеризації були влучні. Лиш Андрій краще виглядав-би в меншій шапці.

Помимо тих недостач, ми мусимо пп. режисерови, диригентови, артистам погратулювати сеї вистави. Се була перша справді на висоті штуки стояча вистава „Запорожця" в Америці — без крику, без шаржу, без пересади, а натомість з гарним добором вправних голосів, добрими артистами в головних ролях, добрими хорами і загальним художним виведенем.

На кінци треба згадати про танець (в останній сцені). Танцювали козаки як солісти п-а Котович, п-і Машир, п. Карлаш, п. Троїцький і ще оден з хористів якого імени не знаємо. П-а Котович се вроджена дансерка-солістка; в неї темперамент, ґрація, гнучкість руху, ввесь склад як до артистичного танцю. Вона не повинна обмежитись на аматорство, але йти в найліпшу, яка є, школу клясичного, балетного та символічного танцю. П. Карлаш та инші танцюристи також збирали оплески. А однак, що бракло, се був балет-козак — чудовий сольовий танець, але театр вимагає балету. Народна пісня річ чудова — але опера все висша від неї. В славнім „Фавсті" Ґунода виведено звичайний тирольський „лендлер" як балет. І козак та коломийку можна зробити основою балету на наші театри в Европі робили се з успіхом. Дехто скаже на се, що наші селяне, яких життя виведемо на сцену, не гуляють балету. Се правда — але вони й не співають розмов, ще й до того стихом, як се є в опері. Штука се не фотографія життя але його скристалізований та — сказати-б так — у висші реджістри переставлений образ життя. Тому се й зветься штука, мистецтво. Балет се танець розвинений у висшу форму штуки. Балет робить свій ефект, згуртованою ритмікою чого не зробить виведенне сирого народного танцю, хочби й якими танцюристами. Недавно в Елизабет на якімсь американськім святі Українці здобули лаври своїм балетом. Вся тамошна преса писала про се з захопленнем. Коли аматори-робітники могли під досвідною орудою вивести такий балет, тим більше можуть се такі добрі танцюристи, яких вичислено в горі. Ще трох більше — і є прекрасна балетова вісімка. Сольовий танець тріває хвильку, не може тріваги й десять та більше мінут, не вимагає а робить без порівнання кращий висший ефект.

Л. Цегельський.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання на оборону рідного краю в січни 1925).

1) **Лон Енджелос, Кал.** Імитро Барабаш, народний податок за за 1923 і 1924 р. 6.00

2) **Шікаґо, Ілл.** нар. под. переслав Н. Шемердяк 4.00

3) **Пеорія, Ілл.** Тов. Укр. Робітників, нар. под., переслав В. Біґун 3.50 (Зложили по 50 ц.: В. Біґун, А. Куш, П. Пайончковська, Н. Пайончковський, М. Марія і Р. Оніщук).

4) **Ню Йорк, Н. Й.** Тома Чіпп .... 10.00 ($6 нар. под. за 1923 і 1924, $2 на „Просвіту" і по 1 дол. на Р. Ш. і інвалідів).

5) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Дмитро Пілевич, різдвяний дар на край 5.00

6) **Мінеаполис, Минн.** переслав Микола Ґрубрин .... 29.50 (Збірка в церкві на жовнірів на Чехо-Словаччині $24.50, нар. под. $5. Податок зложили: по 1.00: Микола Ґрубрин, Олекса Пилатюк і Іван Коцюба, а по 50 ц.: Петро Бутрин, Онуфр. Шабатура, Петро Андрущак і Петро Гайва).

7) **Гавстон, Текс.** П. Барабаш, нар под. за 1924 р. 6.00

8) **Джоліет, Ілл.** На „Просвіту" переслав Осип Коган .... 12.00 (Зложили по $3: Яків Павчак, Осип Коган, Микола Гуцул і Михайло Болехівський.

9) **Голден, В. Ва.** Дмитро Степований на Рідну Школу 2.00

10) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Переслав о. Лев Вань по половині на сироти і інвалідів .... 10.00 (Зібрали шкільні дівчата Анна Рубінович і Евгенія Косоноцька місто вінця для помершої Ольги Баран. Жертву зложили: по $1: Іван Салюк, Марія Тирка, Лев Зачко, Стеф. Кіцей, а Михайло Баран 2 д.; по 50 ц. Марія Струж, Баран 2 д.; по 50 ц. Марія Струж, Ратай, а А. Жарська 55 ц.).

11) **Честер, Па.** Збірка в укр. кат. церкві на Р. Ш., переслав о. А. Лотович 10.00

12) **Мілвіл, Н. Дж.** Ів. Копитко 5.00 ($2 на „Просвіту", $2 на памятник Франка, а $1 для інвалідів).

13) **Перт Амбой, Н. Дж.** о. сов. Й. Чаплинський на Р. Ш. місто святочних желань 2.00

14) **Трентон, Н. Дж.** П. Стадник на Рідну Школу 1.00

15) **Меттітук, Л. Ай.** Збірка на Р. Ш. Пер. Микола Худяк .... 18.50 (На забаві в Івана Ломаги на зазив о. Кіндія зложили $11.25 слідуючі: Михайло Кіндій $2, по $1: Лук. Сорочинський, Клявдія Сорочинська, Теодор Ворона, Микола Худяк, Павло Луцко, Василь Ломага, Іван Ломага, Анастазія Ломага, а Анна Ломага 50 ц.; по 25 ц.: Марія Худяк, Стефания Ломага, Михайло Луцко. В укр. кат. церкві в Рівергед на зазив о. Кіндія зложено $7.25: по $1: Антін Вівчар, Яків Махно, Гнат Чаплик, Василь Баковський; по 50 ц.: Сава Гірчиця, Теодор Гірчиця, Лукин і Клявдія Сорочинські, Мих. Стадія, Анна Ванат 30 ц., а по 25 ц.: Іван Вівчар, Ізидор Штокайло, Юлія Штокайло, решта дрібними).

16) **Філяделфія, Па.** Збірка для Неонілі Танячкевич від „Америки" 25.00

17) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Збірка на інвалідів, пер. С. Ядловський 4.11 (Зібрано на хрестинах в Михайла Мельника, зібр. В. Огоновський).

18) **Берофрд, Па.** М. Демчина на Рідну Школу 2.00

19) **Філяделфія, Па.** Ом. Кульчицький, нар. под. за сина Йосифа 3.00

20) **Бейон, Н. Дж.** Збірка на „Просвіту", переслав о. Іван Захарко .... 22.00 (Зложили по $2: о. Іван Захарко, Петро Борис, Андрій Рейтар, Андрій Бирич, Ілля Стахів, Іван Лабай, Стах Шомак, М. Білянський, Ст. Липа, Олекса Маньків і Теодор Бибель).

21) **І. Янгставн, О.** Коляда по пол. на інвалідів і Р. Ш., переслав Д. Стецьків .... 34.00 (Зложили по $5: Петро Кашевка і Дмитро Горик; Дмитро Стецьків $2, а по $1: Петро Вербюк, Мик. Стефанко, Ст. Гусак, Олекса Тарнавський, Дм. Євчук, Марія Євчук, Мих. Демчук, Василь Біван, Мих. Соляк, Ілія Марунчак, Іван Лисиганич, Юрій Недоступ, Мик. Дрогомирецький, Мих. Грицик, І. рема, Дм. Липка, Мтв. Лайчаров, Фед. Кузенко, Онуфр. Ляхоцький, по 60 ц.: Іван Сухар, Мик. ЯКопачинський, Е. Омелян, Кат. Глухан, Ст. Калка; по 25 ц.: Павло Кузенко і Анна Кузенко).

22) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Тов. Укр. Січ, від. 170 У. Н. С. на Р. Ш., переслав Гр. Павлик 10.00

23) **Філяделфія, Па.** Петро Кирилюк, нар. под. на 1925 .... 5.00

24) **Клівленд, О.** Коляда на Р. Ш., пер. Йосиф Бищь .... 12.00 (Колядували: Анна Чорній, Марія Бищь, Анна Самсін, Катер. Бищь, Кат. Чорній і Анаст. Стойка).

25) **Ремзен, Н. Й.** Коляда на Р. Ш., переслав Н. Калинович .... 17.00 (Зложили по $5: Йосиф Новіцький, Н. Калинович, І. Налепа, а І. Сенчина $2).

26) **Вендерґріфт, Па.** Коляда на Р. Ш., переслав Т. Чорній .... 25.00 (Занялися колядою: Іван Завальницький, Петро Чайковський, Юрко Ревко і Теодор Чорній; зложили в Ліджбурґ, Па. по $1: В. Вітик, О. Пітик, Т. Моздзер, М. Яко, І. Кавка, С. Канащ, І. Петрів, Т. Назарук, Д. Гриньків, М. Дзьвігайло, М. Дзекунський, Л. Дзеворонюк, С. Яйко, П. Кузь, М. Лукович, а С. Пітик 50 ц. і І. Хомяк 50 ц. на п. в., дальше по 50 ц.: М. Токарик, Я. Бугера, Д. Марчук, І. Кулик, разом $18. В Вендерґріфт, Па. Теодор Чорній і М. Палій по 1 дол. В Апольо, Па. зложили по $1: М. Чайковський, О. Кричковський, О. Лібрик, Д. Лібрик і П. Сворик).

27) **Дітройт, Міш.** Збірка на Р. Ш., переслав В. Білик .... 9.00 (Зложили: Василь Білик $5, а по $2: Юрій Ліщук і Павло Білоус).

28) **Скрентон, Па.** Коляда на Р. Ш., переслав о. Мирон Залітач .... 50.00 ((Заколядували скрентонські діти шкільні під проводом своїх учителів: Ст. Циміхуда і І. Ґави).

29) **Ню Йорк, Н. Й.** Осип Білоган на Р. Ш. 5.00

30) **Ню Брітен, Конн.** Збірка на Р. Ш., переслав о. В. Козоріз .... 12.75 (Зібрано на хрестинах в Гр. Данилів в Форествіл, Конн. Жертви зложили: Мих. Зазуляк $2, а по $1: о. Вол. Козоріз, Максим Мельник, Григ. Данилів, Теодор Кінаш, Ксеня Кінаш, С. Кінаш, Дм. Прохніцький, І. Бугрин, Анна Бугрин, по 50 ц.: Анна Кінаш, Марія Кінаш, Анастазія Бугрин, а Лілія Бугрин 25 ц.)

31) **Геркімер, Н. Й.** Коляда від Спів. Драм. Товариства ім. Лисенка .... 40.00 (Переслали Роман Дмитрів і Петро Федорко з призн. на Р. Ш.)

32) **Філяделфія, Па.** Від 73 Провидіння, пер. В. Мушинка .... 8.00 (Нар. под. від відділу $5, а по $1.50 зложили: Вас. Мушинка і М. Барна).

33) **Коннертон, Па.** Коляда на плейзі Колорейдо, переслав Ст. Починок .... 27.00 (Зібрав Ст. Починок а Миколою Максимчуком і Іваном Андрусишином. Жертви зложили по $1: Марко Шараменда, Мих. Максимчук, Ст. Дячук, Іван Маходнік, Василь Чучман, Захарій Опуда, Андрій Дишель, Іван Балащак, Іван Данчишин, Іван Филигі, Іван Пеньґрин, Іван Мельничек, Мих. Филигі, Мих. Гавран, Дм. Пеньґрин, Дм. Томчук, Ілько Марцюк, Гр. Русин, по 50 ц.: Текля Шараменда, Йос. Гнатюк, Теодор Савчак, Микола Кобиловський, Іван Андрусишин, Мих. Ганчар, Роман Фірман, Микола Князик, Михайло Бичко, Мих. Поляк, Іван Бурян, Ів. Пінчак, Ів. Василько, по 25 ц.: Стефан Судий і Мих. Кофлюк, а Стефан Починок $2).

34) **Когуз, Н. Й.** Коляда на Р. Ш. $64, а $20 на „Просвіту", переслав Д. Зальопаний .... 66.00 (Колядували: Гр. Недільський, М. Галашин, Йосиф Лозинський і Д. Мричко. На Р. Ш. зложили: по $2: о. І. Шуховський, Н. Заблоцький, В. Сташко, Н. Дубас, а Данило Зальопаний $1.50; по $1: М. Говікович, І. Недільський, В. Хамуляк, К. Варениця, І. Бобрівець, М. Кушнір, Ю. Мазуркевич, Н. Муляр, Аф. Афінович, Ант. Афінович, М. Петрик, І. Кречковський, А. Мазурик, М. Мазурик, І. Кофоловський, Гр. Базар, Й. Нагуляк, Т. Маліґловка, Н. Назарко, В. Любянецький, В. Поврозник, Ф. Мельник, Д. Мричко, Й. Лозинський, П. Ракочий, І. Зазуляк, Гр. Недільський, М. Галашин, І. Столяр, Д. Посціль, Гр. Гаєцький, П. Шаранович, О. Лесняк, Й. Дзямба, П. Дзямба, а по 50 ц.: В. Станько, В. Партак і Н. Винничок. На Просвіту"; Бр. св. Петра і Павла, від. 57 У. Н. С. $10.00, а по $2: Іван Столяр, Данило Зальопаний, Гриць Недільський, Мих. Петрик і Микола Заблоцький).

35) **Йонкерс, Н. Й.** Переслав о. Вол. Сполітакевич .... 72.00 (Коляда в Гейстінґ, Н. Й. $16.65, в Йонкерс $43.35, обі призначені для сиріт і інвалідів. Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С. нар. под. $6, а Аксентій Телеп з Бріджпорт, Конн., нар. под. за 1923 і 1924 $6).

36) **Дітройт, Міш.** з коляди на Р. Ш. переслав Ст. Качмар .... 60.00 (Збірка походить від Шкільного Комітету при укр. парох. Громаді в Гемтремк).

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".